

Oslo

BYENS TRÆR

Forord

Denne brosjyra gir et innblikk i flere sider ved trær i by. Vi ønsker å synliggjøre Oslotrærnes mange kvaliteter og særpreg. Forhåpentligvis kan brosjyra bidra til økt forståelse for bytrærnes verdi og plass i bybildet. Dette fjerde opplaget av “Byens trær” inneholder også noen tips om hvordan du kan plante trær.

Da Magne Bruun utarbeidet den inspirerende publikasjonen “Trær i byen” i 1984, hadde bytrær lenge vært et forsømt og nedprioritert tema. Siden 1970- og 80-tallet har interessen for bytrær økt. Fra i stor grad å dreie seg om estetikk, handler bytrær i dag like mye om naturmangfold og klimatilpasning.

Oslo, mai 2022
Plan- og bygningsetaten

An aerial photograph of a city street, likely in Oslo, showing a mix of old and new buildings, trees, and a pedestrian walkway. The image is used as a background for a table of contents.

HVORFOR TRÆR I EN BY ?

6

BYTRÆRNE'S HISTORIE

14

BYTRÆRNE'S UTFORDRINGER

18

OSLOS TRÆR

22

JURIDISK VERN

46

Å PLANTE ET TRE

54

TREPLANTING MOT 2030

58

MINIGUIDE

60

HVORFOR TRÆR I EN BY ?

Bytrær er en urban kvalitet. Med sine størrelser er trærne blant byens mest synlige elementer. De skiller seg fra bygninger ved at de er levende, men har det til felles at de kan bli svært gamle. Eldre trær er, i likhet med eldre bygninger, viktige kulturminner og historiefortellere. Verdens eldste trær er over 5000 år gamle, og i Norge finnes trær som er 1000 år. "Gråbrødre-eika" på Montebello i Oslo er 500–600 år gammel. Gamle trær symboliserer det stabile og varige i en tid med ellers raske endringer, og bidrar i stor grad til å gi byen karakter.

Trær skaper byrom og bryter ned byskalaen. De understreker byens logikk og bidrar til å gjøre byen mer lesbar. Treplantning benyttes for å markere skiller mellom gående og kjørende og innramme pusterom i hektiske bymiljøer. Utforming av gater med allébeplantning kan understreke gatens rolle som overordnet, vise viktige retninger og funksjoner (f.eks. kollektivlinjer) eller bare gi en ekstra grønn dimensjon til gaten eller strøket. De eldste alléene har store verdier og kan fortelle mye om historien til et sted. Ett stort signaltre sentralt på en plass (urbant treet) kan ha en stor visuell effekt, ved at blikket ledes mot treet og plassen. På slike plasser ser man gjerne at folk samles.

Trær gir myke kontraster til byens harde flater. Byrom uten trær kan virke stusselige og uferdige. Forskjellige plantepinsipper gir varierte opplevelser og mulighet for ulike bruk. Områder med naturlig beplantning, som by- og sentrumsnære "skoger", skiller seg fra mer designede parker med formklippede trær og stramme alléer. En grønn by trenger både naturens og kulturens ordensprinsipper. Å følge forandringene til et tre gjennom året, er berikende for mange. Høstens fargespill er spektakulært.

Selv om trær er viktige, skal byen få utvikle seg. I visse tilfeller må trær vike, men det bør alltid foreligge gode grunner for å felle et stort bytre. Et generelt mål bør være at alle nye, større byggeprosjekter får en utforming som gir en merverdi til byen. For eksempel bør trær, både eksisterende og nye, innlemmes aktivt i gate-, byroms- og boligprosjekter.

Øverst: Belyst spisslønn på Galgeberg. Godt synlige trær har særlig stor verdi.

Nederst: Formklippet lind på Valkyrien plass danner en skjerm mot trafikken og rammer inn et intimt byrom.

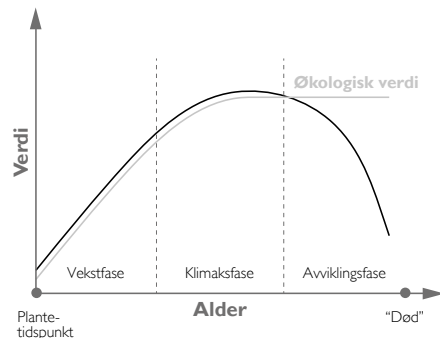
Til høyre: Tidligere utsikt fra 5. etasje i Vahls gate 1 hos Plan- og bygningsetaten.

Store, gamle trær er særlig verdifulle. Det er gjerne disse som står frem i bymiljøet og imponerer oss. Men også andre faktorer enn størrelse og alder påvirker verdien til et tre: treets plassering, synlighet, art, tilstand, historie og betydningen for naturmangfold og klima. Man kan kanskje hevde at store trær i indre by generelt har en høyere verdi enn tilsvarende trær i ytre by. Indre by-trærne er færre i antall, oppleves av flere folk og kan være mer utsatte for press.

Uten trær og planter kan ikke mennesker leve. Gjennom fotosyntesen forbruker plantene karbondioksid og produserer oksygen. Luften rundt et tre inneholder mye oksygen, lite karbondioksid og er fuktigere enn omgivelsene. Det er grunnen til at luften kan føles renere nær et tre. Med stadig varmere vær kan hetebølger utgjøre en økt helserisiko. På de varmeste sommerdagene kan byområder med vegetasjon og trær ha en bakketemperatur som er 10 grader kjøligere enn områder med harde flater uten vegetasjon (Norsk institutt for naturforskning, 2020).

Trær er bra for helsa. En klassisk studie fra 1970-tallet, utført av Robert Ulrich (amerikansk nevrolog), viste at opplevelse av grønne omgivelser kan ha en helsebringende effekt på syke mennesker. Utsikt til trær er en viktig bokvalitet, særlig i tette gårdsrom og gater. For noen gir trær en begrensning av innsyn fra naboer. Trærnes blader er effektive støvfangere, og treslag som furu, barlind, bjørk, alm og bøk kan være særlig gode. Bartrær er spesielt effektive, fordi de ikke mister nålene på vinteren. En engelsk studie, utført av Barbara Maher i 2014, fant en halvering av skadelige mikropartikler langs gater med trekker, sammenlignet med tilsvarende gater uten trær. De minste mikropartiklene (f.eks. fra eksos) er potensielt farlige ved at de kan transporteres fra lungene til blodet. Det må bemerkes at ulike studier har gitt varierende resultater når det gjelder trærns effekt på svevestøvet. Trær har liten støydempende effekt, men trafikkstøy kan oppleves mindre påfallende der trær skjærmer mot trafikken. På mikronivå kan sus fra trær med raslende blader (osp mfl.) bidra til å lede oppmerksomheten bort fra bystøy og trafikk. Visse undersøkelser indikerer en sammenheng mellom flere bytrær og mindre kriminalitet.

Øverst: Illustrasjon av fotosyntese.

Nederst: Treets verdi øker med alderen. I starten av klimaksfasen vil treet, ved gunstige vekstvilkår, ha maks høyde og fullt utviklet krone. Et tres økologiske verdi kan holde seg lenge etter at det er "dødt", ved at det tiltrekker seg forskjellige arter.

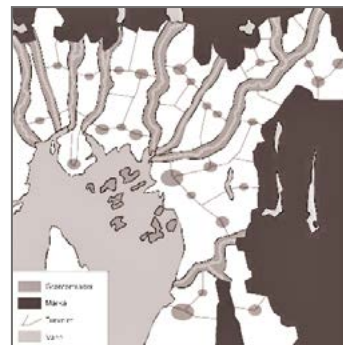
Til høyre: To av Oslos fineste trær tett i tett ved Rådhuset. Piplene ble plantet foran Pipervika politistasjon på 1920-tallet. Stammene omkranses av sirkulære benker, hvor man kan sitte og se utover Rådhus-plassen og fjorden. Det romslige plen-anlegget sørger for god vanntilførsel til røttene, og integrerer trærne i byrommet.

Trærne skaper en “naturban” by. Bytrær er levesteder for insekter, fugler og små pattedyr. I Frognerparken er det for eksempel registrert over 130 fuglearter. De eldre, naturlig hjemmehørende trærne har en særlig betydning for naturmangfoldet, og løvtrærne er kanskje spesielt viktige. I gamle, hule eiker er det funnet 1500 arter insekter, sopp, mose og lav. Trærnes hulrom er også bolig for fugler, flaggermus, ekorn og andre. Trerekker, alléer og treklynger har i utgangspunktet større økologisk betydning enn frittstående trær, og fungerer som spredningsveier for dyr og fugler. Opplevelse av fuglesang og et mangfoldig smådyrliv midt i byen kan neppe verdsettes nok. Det utvider og beriker det urbane begrepet.

Nye økosystemer kan etableres i byggesonen. Dette kan dreie seg om reetablering av tidligere vitale økosystemer som gjenåpning av bekker, eller etablering av nye, kunstige økosystemer. I begge tilfeller vil bevisst bruk av vegetasjon skape både interessante og artsrike naturparker, selv i tette byområder. Eksempler fra Oslo er Hølaløkka og Bjerkedalen park. Det er verdt å understreke at utvikling av slike økolommer gjerne har en lang tidshorison, og at områdene ikke skjøttes som tradisjonelle parker, men skal få utvikle seg mer fritt og naturlig. Kantsoner langs elver og bekker med en miks av trær, busker og stauder, står i en særstilling for naturmangfoldet, på grunn av den store verdien de har for dyre-, fugle- og fiskelivet. Levende elver og bekker skaper også trivsel for mennesker. Arealer som skjøttes mindre og danner mangfoldige villniss i veikanter eller skråninger, samt parsellhager og lignende, gir verdifulle supplement til våre mer kultiverte parker. Slike arealer kan være rene eldoradoer for småkryp.

Ulike treslag tiltrekker seg ulike fugler og dyr. I utgangspunktet vil alle trær og busker som har spiselige bær og frukter for mennesker, også være god mat for fugler og dyr. Nøtter fra for eksempel eik, bøk og hassel er attraktive, likeledes frø fra furu, gran, bjørk, or, osp med flere. Større osper er spettenes favoritter til å hakke ut boliger i. Blomstrende spisslønn, selje, frukttrær og andre er viktige for insekter. Grå- og svartor er gode for fiskelivet. Nøkkelen til et rikt naturmangfold er variert og frodig vegetasjon med innslag av eldre trær.

Øverst: Spredningsveier for dyr og fugler i byen. Elver med kantvegetasjon forbinder marka og fjorden. Parker med trær danner nettverk av økosystemer.

Nederst: Bjerkedalen park, et prosjekt fra 2014, ble et vitalt økosystem og møteplass for folk. 200 stedegne trær og 50 000 stauder ble plantet.

Til høyre: Sidsensvans i Tøyenparken lyser opp i vintermørket (elsker rogn).

Byens harde flater gjør byen særlig flomutsatt. Trær med store, vitale kroner virker forsinkende på vannet ved styrtregn, ved at vannet fanges opp i de flere hundretusen bladene, barken og røttene. Trærnes forsinkende effekt er størst i starten av regnskyll, før trekronen mettes av vann, og du må springe ut i regnet igjen. Trær blir med dette en naturlig del av overvannssystemet. I områder med dårlig avrenning og infiltrasjon i jorda, for eksempel på steder med mye fjell og asfalt, kan det være lurt å ha store trær som tar opp vann.

Noen treslag elsker vann. Grå- og svartor og ulike arter pil og vier kan stå i vann i lange perioder. Disse artene vokser naturlig langs elver og bekker og i områder som stadig oversvømmes, og deres vanntålede egenskaper utnyttes i våre byromsprosjekter som en del av regnvannshåndteringen. Regnvann fra tak kan ledes via renner til trær i nærheten, som kanskje har tørstet lenge. De fleste trær i byen trenger det vannet de kan få. Treslag som naturlig drikker mye, vokser fort. Dette gjelder de ovennevnte treslagene og for eksempel poppel, osp og bjørk. En stor bjørk kan drikke 500 liter vann i løpet av en varm sommerdag. En annen og mer eksotisk stordriker er rød lønn, en nordamerikansk art som er plantet både i Dronning Eufemias gate og i Olav Vs gate i Oslo sentrum.

Bygdøy allé fikk nye hestekastanjer med spesialløsning. I forbindelse med replanting av alleen i 2020 fikk 10 nye trær ekstra god tilgang på regnvann fra tak og fortau, til fordel for både trær og overvannssystem. Trærne er plantet i et sammenhengende felt, som sørger for at de får rikelig med jord å vokse i (13–14 m³ jord pr. tre). Det er brukt en jordblanding som inneholder biokull (organisk avfall), som holder godt på vannet og sørger for at trærne drikker mer.

Trærnes røtter binder jorda og motvirker erosjon. Mangel på trær langs elver kan medføre at vannet gradvis graver ut elvebredden, som til slutt raser i vannet. Brede kantsoner med trær og annen vegetasjon er derfor viktig. Trær kan være avgjørende for å unngå flomskader som følge av erosjon.

Øverst: En elvebredd utenfor Oslo utsatt for erosjon og utrasing på steder hvor det ikke sto trær.

Nederst: Svartor – et bytre for fremtiden som kan plantes på fuktige steder.

Til høyre: Renne som leder regnvann fra tak til tørst tre (svensk asal) i gate-tunet Deichmans gate.

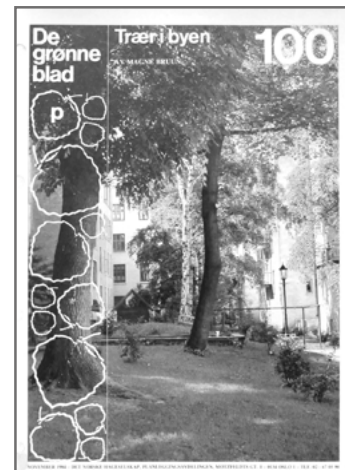
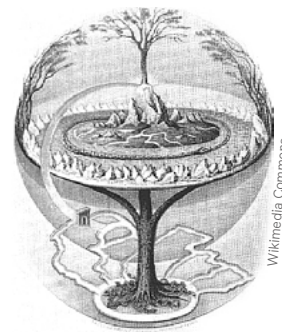
BYTRÆRNES HISTORIE

Mennesker har alltid knyttet seg til trær. Sagn og historier om gamle trær er mange og finnes i alle kulturer. I norrøn mytologi var Yggdrasil det eviggrønne asketreet som holdt verden oppe. På bladene kunne man avlese jordens tilstand. Det norske tuntreet kan spores tilbake til førkristen tid. Det var mye overtro knyttet til tuntrær, og noen trær fikk øl for å behage de underjordiske. I middelalderen ble tuntretradisjonen innført til byens torg og plasser. Noen trær markerte steder hvor folk møttes. Et godt eksempel er “pratebommen” (av tysk “baum” som betyr tre), som sto på Klosterhøyden i Bergen. Etter bybranner på 1500- og 1600-tallet ble treplanting påbudt i en del allmenninger og gater for å hindre brannspredning.

Treplanting i byene har klassiske forbilder. Dagens europeiske boulevarder har gjerne utspring fra store slottsparker eller borgerskapets jaktmarker, hvor trerekkene markerte inngangen til de storslåtte anleggene. Ved utvidelse av byene og avvikling av borgerskapet ble parkene offentlige, og boulevardene ble ikoniske elementer som preger dagens byer. Paradedgaten Champs-Élysées i Paris ble beplantet allerede i 1616 som en promenade med rekker av alm. Under den Linden i Berlin ble beplantet med lind i 1647. Historien forteller om hvilke treslag som var på moten. Almene i Champs-Élysées ble på 1700-tallet erstattet av lind (mer romantisk med hjerteformet blad), på 1800-tallet av hestekastanjer (eksotiske) og i 1920 av kligte plataner (militante). Perioden 1850–1940 var storhetstiden for treplanting i Europa. Saneringen av Paris i 1860-åra ga byen 110 000 gatetrær. Bygdøy allé i Oslo fikk sin tidsriktige allé med hestekastanjer i 1890-åra. I Berlin ble det plantet 300 000 gatetrær etter andre verdenskrig.

I Norge symboliserte treplantingsåret 1977 en endring.

Etter flere tiår med fokus på biltrafikk fikk trærne igjen økt oppmerksomhet. Klassiske publikasjoner som “Plant et tre” av Andreas Vevstad (1977) og “Trær i byen” av Magne Bruun (1984) ble utgitt av Det norske hageselskap. De senere årene kjenne- tegnes av et økende fokus på naturmangfold og klima. Byromsprosjekter viser i dag en stor frodighet, med bruk av mange og eksotiske treslag. I New York ble det plantet 1 million trær i perioden 2007–2015, med fokus på nabolag med lite grønt.

Øverst: Yggdrasil var verdenstreet (ask) som holdt jorden oppe i det norrøne verdensbildet.

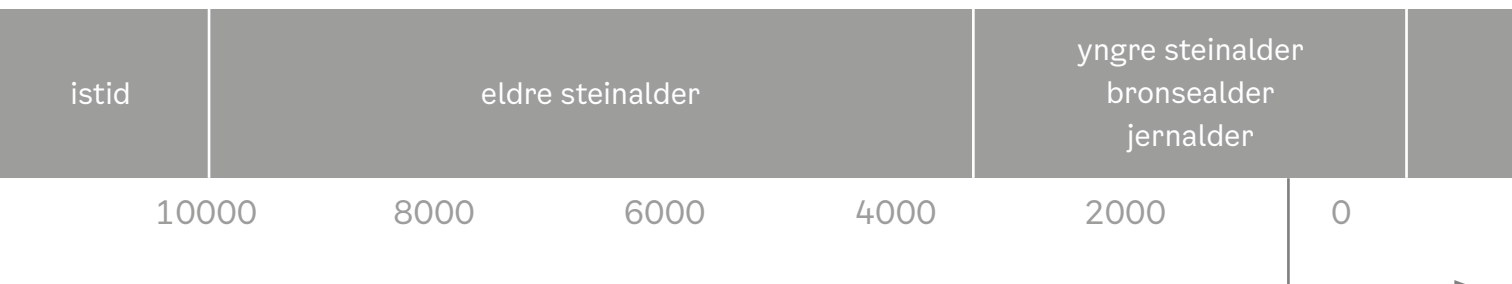
Nederst: Omslaget til klassikeren “Trær i byen” av Magne Bruun fra 1984.

Til høyre: Den 70 meter brede Avenue des Champs-Élysées i Paris.

9550 år gammel gran fra Sverige. Verdens eldste dokumenterte tre, som jevnlig (etter noen århundrer) bytter ut stamme ved hjelp av selvkloning. Treets genmateriale er intakt.

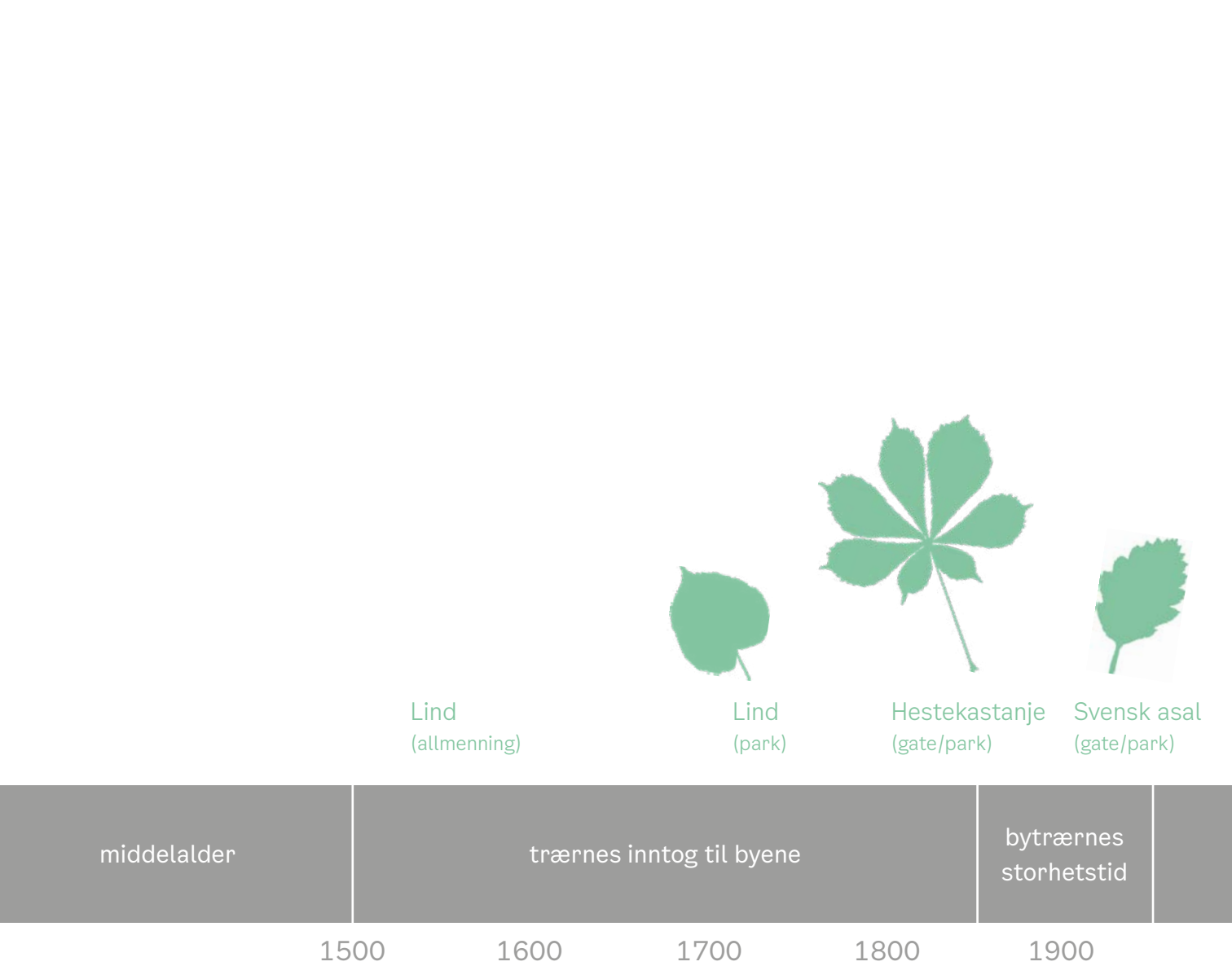
[illegible]

Trærnes innvandring til Norge etter siste istid (f.Kr.)

Genetisk særegne gran- og furutrær overlevde siste istid i nisjeområder. Bjørk og vier var de første slektene som dannet sammenhengende skog. Rundt år 4000 f.Kr. dominerte løvskogene i Sør- og Øst-Norge.

Grønn farge viser eksempler på tidsriktige treslag i norske byer.

Granas storhetstid
innledes og varmekjære
løvtrær fortreges

BYTRÆRNES UTFORDRINGER

Bytrær lever under tøffe forhold. Bytrærne er gjerne dyrket frem for å tåle å vokse i et unaturlig miljø som byen representerer. Ønskede egenskaper som utvikles, kan være: størrelse, kroneform, lysbehov og toleranse for salt og kulde. Likevel ser en stadig vekk at trær ikke tåler byens påkjenninger og dør tidlig. Gode vekstvilkår og friske røtter er avgjørende for hvor lenge et tre kan leve, og hvor flott trekronen kan bli. En hovedutfordring for nye gatetrær er å sikre tilstrekkelig jordvolum. Jordvolumet er avgjørende for om treet blir 20, 60 eller over 100 år gammelt. Mangel på vann- og oksygentilførsel på grunn av ugjennomtrengelige flater betyr problemer. Veisalting er en utfordring og kan ha kjapp, dødelig effekt på trær, særlig etter kalde vintre med mye snø. På gateplan konkurrerer trær med blant annet sykkelfelt, parkeringsplasser, gatemøbler og andre byfunksjoner. Under bakken kan trærnes røtter vikle seg inn i ledninger. Andre utfordringer kan være knyttet til trær med ukjent genetisk opphav uten tilpasning til norsk klima eller natur.

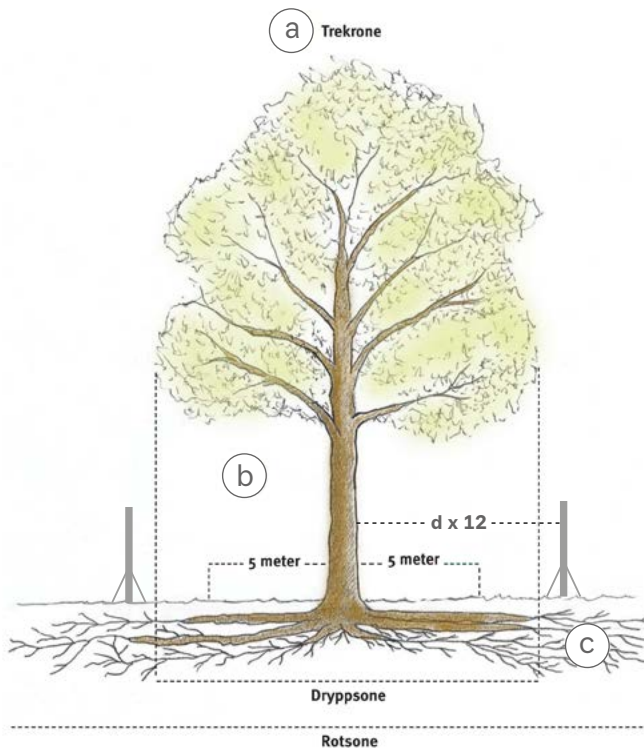
Det kan være utfordrende å finne smarte løsninger som ivaretar trær i nye prosjekter. Ofte vil manglende utprøving av alternativer i en tidlig fase og manglende kunnskap om grunnforhold og trærnes behov være årsaker til treløse byggeprosjekter. Det er mange som eier og forvalter trær i Oslo, både offentlige og private. Bymiljøetaten er en sentral aktør, og forvalter trærne i friområder, parker, plasser og langs gater og veier. Oslos småhusområder har tusenvis av treeiere. Mange aktører og trepolicyer er i seg selv utfordrende.

Anleggsarbeid i nærheten av trær er krevende. Det finnes mange eksempler på trær som er blitt sterkt skadet fordi byggeprosa er lagt for nær treet og røttene blitt avrevet, eller fordi tunge maskiner og materialer lagres nær stammen og komprimerer jorda og kveler røttene. Jo større avstand man har til treet, desto større sjanse er det for at det overlever byggeprosessen. Trær er sårbare for endringer, særlig de eldre trærne. Bygging inntil et gammelt tre, som ikke har stått nær en bygning tidligere, kan være fatalt. Trær er også følsomme for endringer i vannbalansen. Terrenginngrep kan redusere tilgjengelig grunnvann og overvann betraktelig, som kan gi alvorlige tørkeskader.

Øverst: Av de opprinnelige 223 hestekastanjene som ble plantet i Bygdøy allé i 1896–97, er mange felt på grunn av svekkelser etter salting. Replanting startet våren 2020.

Nederst: Rapporten "Arbeid nær trær – veiledning og krav for rigg- og anleggsarbeid" er tilgjengelig på Oslo kommunes nettside.

God rotutvikling er det viktigste for et tre. Trekronen (a) er den grønne delen av treet. Dryppsonen (b) er arealet som ligger under trekronen. Rotsonen (c) er den underjordiske delen av treet, hvor røttene brer seg ut.

Vanlig rotsone hos trær i parker er 2–3 ganger bredden av trekronen. 80–90 % av røttene befinner seg gjerne i øverste halvmetr. I urbane og tette miljøer utvikles ofte røtter med begrenset forgrening, som gir mindre størrelse på kronen.

■ Arbeid nær et tre bør kvalitetssikres av trefaglig rådgiver.

■ Arbeidet bør som hovedregel utføres minst 5 meter fra stammen og godt utenfor dryppsonen. Det bør tilstrebes en inngrepsfri sone rundt treet med radius = $d \times 12$, hvor d er treet's stammediameter. Store veterantrær bør ha en større sone. Det er særlig viktig å sikre finrøttene tilgang til grunnvann og overvann.

■ Stammen bør beskyttes og det bør settes opp et gjerde utenfor dryppsonen. Kjøring og lagring i rotsonen kan skade treet.

■ Graving med maskin bør starte så langt utenfor dryppsonen som mulig. Når røtter kommer til syne, stoppes gravemaskinen, og trepleier må ta stilling til videre gravearbeid. Hvis røtter må kappes, skal dette gjøres med sag eller beskjæringssaks.

■ Lekkasje av kjemikalier og bensin i rotsonen må unngås. Varm eksos fra maskiner kan ødelegge trekronen. I tørre eller kalde perioder må blottlagte røtter tildekkes med isolerende materiale, for eksempel halm.

■ Utfylling av masser i rotsonen bør unngås, og treet's rothals skal, etter utført arbeid, ikke være tildekket av jord.

■ Trefaglig rådgiver vet hvordan trær bør beskjæres, og hvor det bør plantes nye.

"Jeg driver ikke vitenskap når
jeg ser på skyer og trær. Da er
det opplevelsen som teller."

Arne Næss

Til høyre: Bevaring av den mektige almen i Åkebergveien var i fokus da sykkelfelt ble anlagt. Treet fikk en rist rundt stammen som kan sykles på, og som gir treet mer vann. Almen takker og bøyer seg i svevestøvet.

OSLOS TRÆR

Oslo er en by med mange trær. Målinger viser at det finnes omtrent 1,5 millioner trær i Oslos byggesone. 50 000 av disse er over 25 meter høye. Det høyeste treet er 41 meter og står langs Ljanselva ved Ljan. I Norge vokser naturlig ca. 40 treslag, og de fleste finnes også i Oslo-naturen. I byggesonen er antallet treslag mye høyere, på grunn av lang tids planting av et utall varianter.

Det er særlig parktrærne som gir Oslo sitt grønne preg.

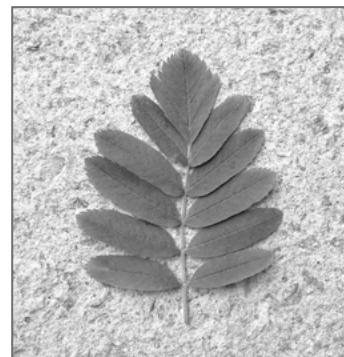
De er ruvende, og har en rik historie. Blant de mer karakteristiske parktrærne kan nevnes: Frognerparkens alme- og lindetrær fra 1700-tallet, Birkelundens autentiske bjørkelunder, de overhengende piletrærne langs Akerselva, gigantene i Slottsparken og ikke minst St. Hanshaugen og Botanisk hage med sine samlinger av eksotiske treslag. St. Hanshaugen ble opprinnelig plantet med 1275 trær av Oslo Byes Vel, før parken ble overtatt av kommunen i 1867 og beplantningen av byen skjøt fart. Mange av dagens flotteste trær kommer fra denne tidlige, kommunale treplantingen. Botanisk hage har 900 ulike slag trær og busker. Duetreet, tempeltreet og agnbøka i hovedbygningens bakgård er velkjente, likeledes kirsebær- og eikealleen.

Oslos plasser og torg berikes også av trær. Man må lete litt for å gjenfinne den gamle tuntre-tradisjonen på plasser og torg i Oslo, hvor ett tre setter sin signatur på plassen. Eksempler er Helga Helgesens plass (hestekastanje), Stortings plass (stockholmsplatan), den lille plassen ved Tøyenbekken/Norbygata (hestekastanje), Jernbanetorget (hestekastanje) og Vinkelplassen (vintereik). De to sistnevnte er unge trær som forhåpentligvis vil vokse seg store og prege sine plasser i fremtiden. Utenfor Rådhuset på Fridtjof Nansens plass står en anelig ask, som var nyplantet da Rådhuset ble innviet i 1950. Ask er det urnorske, hellige treet.

Oslo har flere gater med flotte trær. Men sammenlignet med andre storbyer har vi relativt få gater med alléplantning. Den mest kjente er den 1350 meter lange Bygdøy allé, som opprinnelig var planlagt dobbelt så bred. Dessverre har veisalt

Harald Hals (1876–1959), en fremsynt byplanlegger.

Øverst: løyenfallende og urbant tuntre med skjærereir på Helga Helgesens plass, møtested for folk og duer på Grønland.

Nederst: Fagerrogn finnes bare i Norge og noen få steder i Oslo. På Malmøya vokser den unike varianten Malmøyfagerrogn.

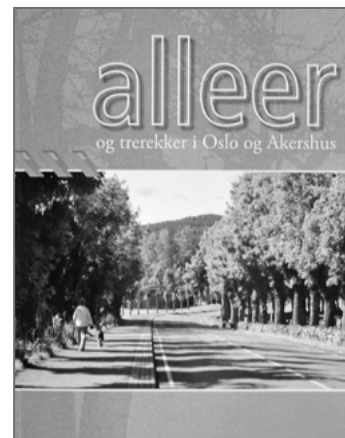
Til høyre: Storslått og verdifull allé i Christian Michelsens gate. Den grønne boulevarden Ring 2 binder sammen hovedparker i indre by øst og vest.

svekket trærnes vitalitet og alleens karakter. I 1929 forelå Harald Hals' plan for stor-Oslo, som blant annet resulterte i flere såkalte parkgater. Særlig viktig for Hals var Kirkevei-ringen (ring 2), som binder sammen Tøyenparken i øst med Frognerparken i vest. En av byens mest frodige gater er Christian Michelsens gate (ring 2) på strekningen mot Carl Berners plass. Den påminner om hvordan en fullblods, urban allé ser ut. Fra 1916 til 1947 økte gatelengden med trær i Oslo fra 6 til 20 km. Tankegangen til byplansjef Hals er videreført i kommuneplan 2015, som angir treplanting langs ring-gatene og hovedgatene inn mot sentrum (figur A, side 53). I dag er Oslos trikkegater, med rekker av søyleeik, i ferd med å bli en identitet for byen, og understreker trikken som byens ryggrad. Andre eksempler på gater med flotte trær er Haakon Vlls gate med dobbel linderekke i midtrabatten og John Collets allé gjennom Ullevål hageby. Sistnevnte består av en 700 meter lang lindeallé som er knutekollet (hardt beskåret) og tilpasset den smale gatebredden. I samme område finnes den lune Bergsalleen med ulike edelløvtrær. En litt bortgjemt villavei med stemningsfull allé er Olav Heggnes vei på Sinsen.

Å vandre i gamle alléer gir følelse av nærhet til historien.

Ordet allé kommer fra fransk og betyr "å gå". Blant Oslos historiske gangalléer, kan nevnes: Paléhagen (Oslos første offentlige park fra 1760-åra, nåværende Christian Frederiks plass) med intakte lindetrær, Gyldenløves gate med historisk ridesti og intim lindeallé i midtrabatten, portal-alléene til Oslo fengsel, regjeringsbygget og Tøyen hovedgård, stiene rundt Grev Wedels plass med hestekastanje og lind, stiene i Slottsparken, Torshovparken og Studenterlundene, og ikke minst Bjølsenparkens ærverdige lindeallé, som opprinnelig var tilknyttet Søndre Bjølsen gård. Gamle, staselige gårdsalléer finnes også på Linderud gård, Nordre Skøyen gård og Stubljan ved Hvervenbukta.

Øverst: Trikkeallé med klassisk lind langs sporene i Trondheimsveien.

Nederst: Rapporten "Alleer og trerekker i Oslo og Akershus" fra 2010. 290 alléer og trerekker er verdsatt.

Til høyre: John Collets allé, beplantet i 1920-åra, er en av byens lengste alléer.

HISTORISKE PROMENADE-ALLÉER

Dobbel lindeallé som ærverdig portal til Oslo fengsel, anlagt i 1840-åra sammen med fengselsanlegget. Alléen er blant annet kjent fra filmene om Olsenbanden og fikk i 2017 navnet Egon Olsens allé. Mange ulike fuglearter hekker i trærne.

Denne lindealleen i Dronningparken ble anlagt av Bernt Anker på slutten av 1700-tallet. Alléen er spesiell ved at den ender blindt i et gjerde mot Henrik Ibsens gate, og er et historisk spor fra tiden før Slottsparken.

Frodig alm-lønneallé som strekker seg ut til de to gamle portnerboligene i Tøyenparken. Dette er den historiske traseen fra øst til Tøyen hovedgård.

Ikonisk pyramideeik-allé i Botanisk hage som leder opp til Tøyen hovedgård. Alléen ble plantet rundt 1920.

En mye brukt trasé for gående og syklende langs Kirkeveien ved Frognerparken. Linde-trærne danner et intimt gaterom ved at trekronene vokser i hverandre som et sammenhengende tak.

Rester av en gammel ridesti i Gyldenløves gate. Stien ble anlagt i 1870-åra, som en utløper fra slottet til mer landlige omgivelser.

Ca. 18 000 trær er registrert i indre by. Registeret drives av Bymiljøetaten og er et viktig redskap for vurdering og skjøtsel av trær på kommunal grunn (i hovedsak parker, plasser, torg og gater). Opplysninger som registreres, er treslag, størrelse, tilstand og vekstvilkår. Registeret kan sammenlignes med en legejournal som følger hvert enkelt tre gjennom livsløpet. Sammensetningen av byens treslag endrer seg med tiden, moten og ny kunnskap. Parklind, spisslønn og bjørkesorter er fortsatt de vanligste i indre by. Kirsebær-sorter, rogn og svartor har blitt vanligere, mens for eksempel platanlønn ikke lenger er spesielt populær å plante på grunn av muligheten for spredning og innvirkning på norske, stedegne arter i naturen.

Indre by har rekker av trær i fornemme forhager. Eksempler er Jacob Aalls gate og Sorgenfrigata på Majorstuen og Josefines gate og Oscars gate i Homansbyen. På 1920-tallet jobbet Oslo Byes Vel med å erstatte høye, skjemmende gjerdet med lave plengjerder, for å inkludere forhagene i gatebildet. Med tiden har forhage-trærne blitt større og viktige for identiteten til enkelte strøk. Noen indre by-trær er ikke plantet, men har vokst opp av seg selv og trosset tøffe kår, der de står utsatt til for hugg. Noen trær er det ingen som kjenner historien til lenger, bortsett fra trærne selv. Tilsynelatende planløse og rufsete trær kan fort avfeies som mindre verdifulle, men slike trær bringer med seg noe positivt tilfeldig til mer og mer kultiverte omgivelser. Det siste gjenværende treet i en gate eller bakgård kan bety mye.

Småhusområdene danner sammenhengende grøntkorridorer.

Disse er viktige, både for byens identitet og naturmangfold. I eksponerte områder som Ekeberg- og Nordstrandskråningen og Grefsen-, Ullern- og Holmenkollåsen får summen av trærne en overordnet og karaktergivende rolle for byfelleskapet, og bidrar til å definere bykjernen med sin grønne innramming. I småhusområdene står majestetiske furuer, bjørker, lønner, asker, eiker, syprer og andre frem som landemerker. Noen er godt synlige og dermed ekstra verdifulle, for eksempel trær på hjørnetomter og trær som vender mot gate eller annet offentlig areal. Noen trær er mer skjult, som for eksempel "Gråbrødre-eika" på Montebello (side 33), ett av byens mest spektakulære trær.

Øverst: Stor poppel som blikkfang, strategisk stående på Kontraskjæret.

Nederst: Eksponert tre tett knyttet til moderhuset i villaområde på Bygdøy.

Til høyre: Store hestekastanjer som dominerer Vestheimgata på Frogner. Den smale forhagen med busker bidrar også til gatens grønne og hyggelige preg.

DE VANLIGSTE TRESLAGENE I INDRE BY

(angitt i prosent)

Lind (29)

Spisslønn (18)

Alm (11)

Hengebjørk (9)

Søtkirsebær (6)

Hestekastanje (5)

Bjørk (4)

Eple (3)

Ask (3)

Eik (2)

Svartor (2)

Kirsebær (2)

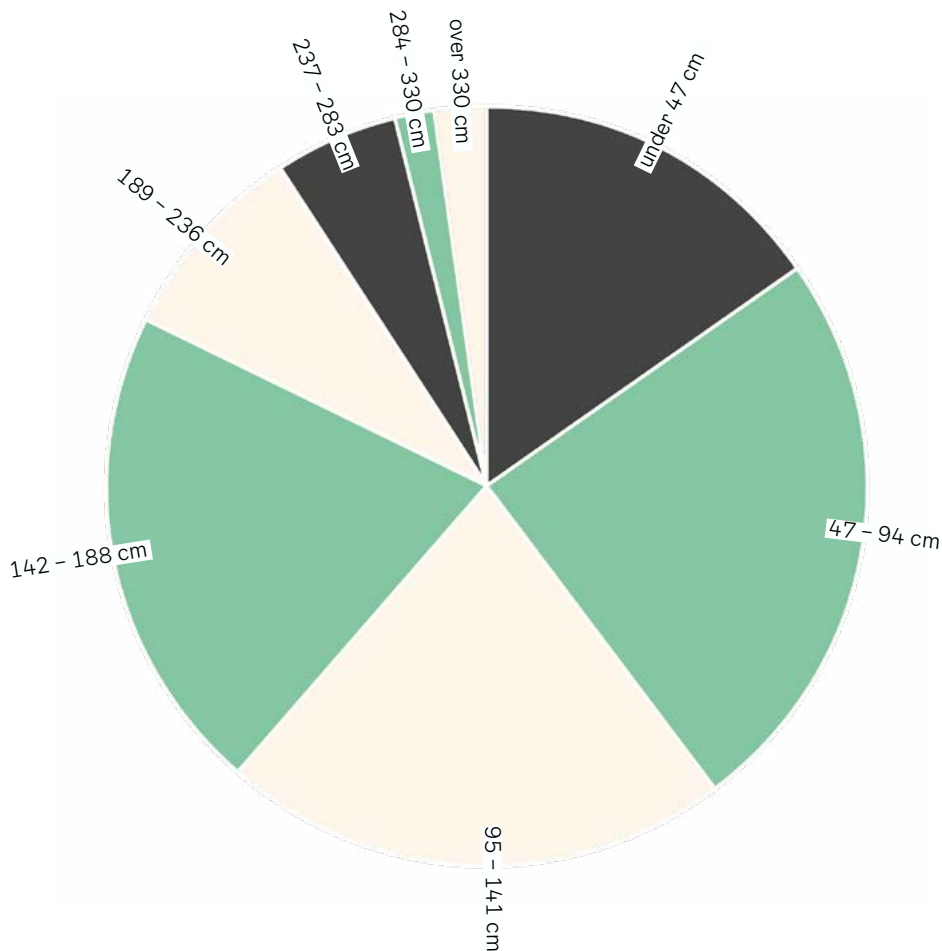
Furu (2)

Svensk asal (1,5)

Rogn (1,5)

FORDELING AV STØRRELSER PÅ TRÆRNE I INDRE BY

(angitt med stammeomkrets)

Over halvparten av trærne i indre by (*) har stammeomkrets over 90 cm (en ofte brukt definisjon på store trær). Ca. 1/3 av trærne har stammeomkrets over 150 cm. De aller største trærne ("evighetstrær") er mest verdifulle og kan være flere hundre år gamle.

* Bydelene Sentrum, Gamle oslo, Grünerløkka, Sagene, St. Hanshaugen og Frogner.

VETERANTRÆR

Bilder på denne side: Bymiljøetaten

Sommereik, Holmenveien 77A

Treet er ca. 320 år gammelt og tilstanden bra. Den solide, todelte stammen, krumningen og de utstrakte grenene i kronen, gir et mektig inntrykk. Eika har hulrom som er viktige for naturmangfold.

Ukjent fredningsår

Sommereik, Aspehaugveien 2

Treet er over 200 år gammelt og tilstanden bra. Treet er registrert med stor naturverdi.

Fredningsår: 1929

Furu, Ekebergveien 161

Treet har en fascinerende og uttrykksfull form med en stammeomkrets på ca. 3 meter. Store, gamle furutrær er generelt viktige for spesielle arter av insekter.

Fredningsår: 1959

Sommereik, Risalleen 8B

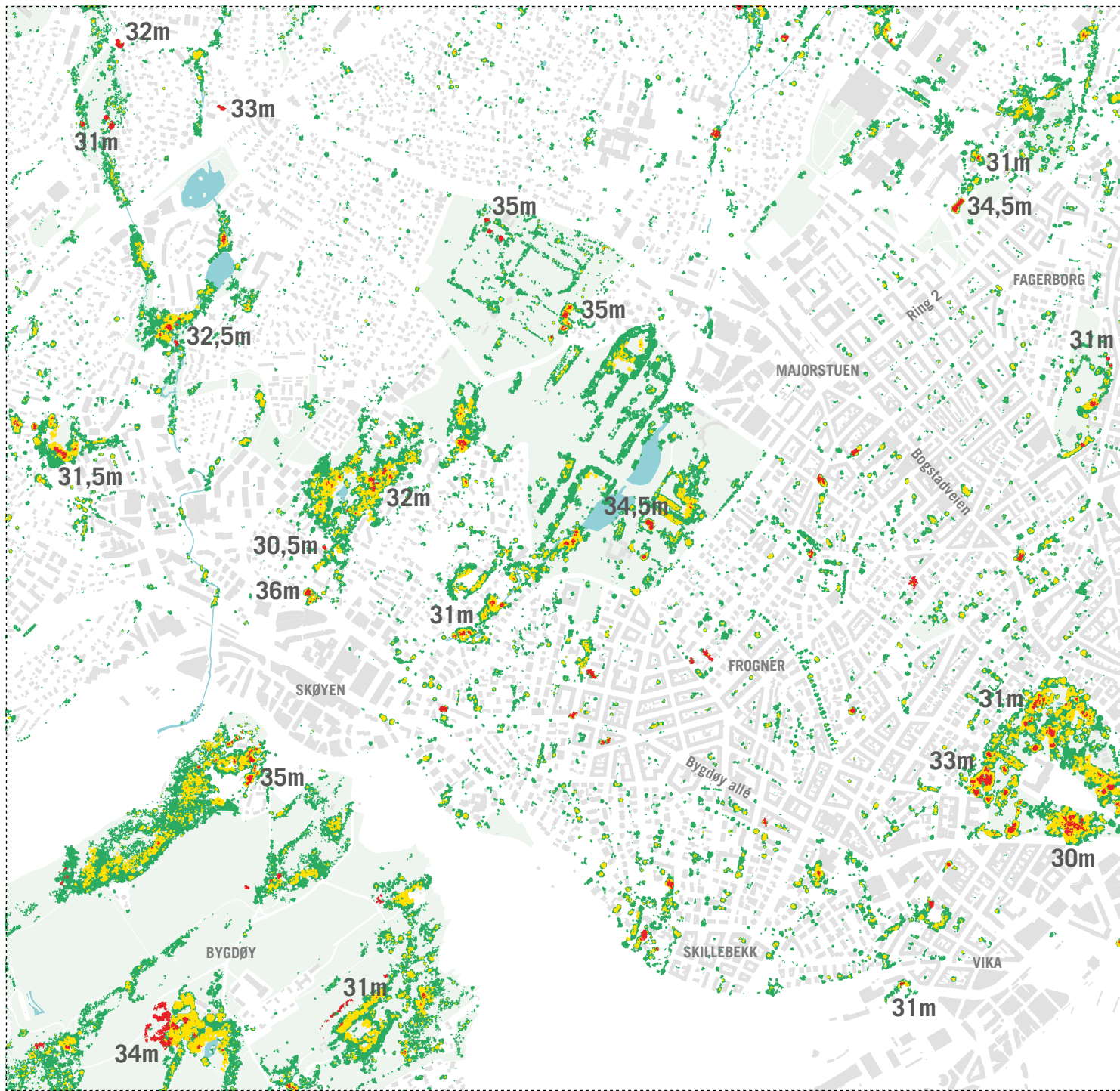
Treet er 260–310 år gammelt og tilstanden bra. Stamme- og grenstrukturen er kompleks.

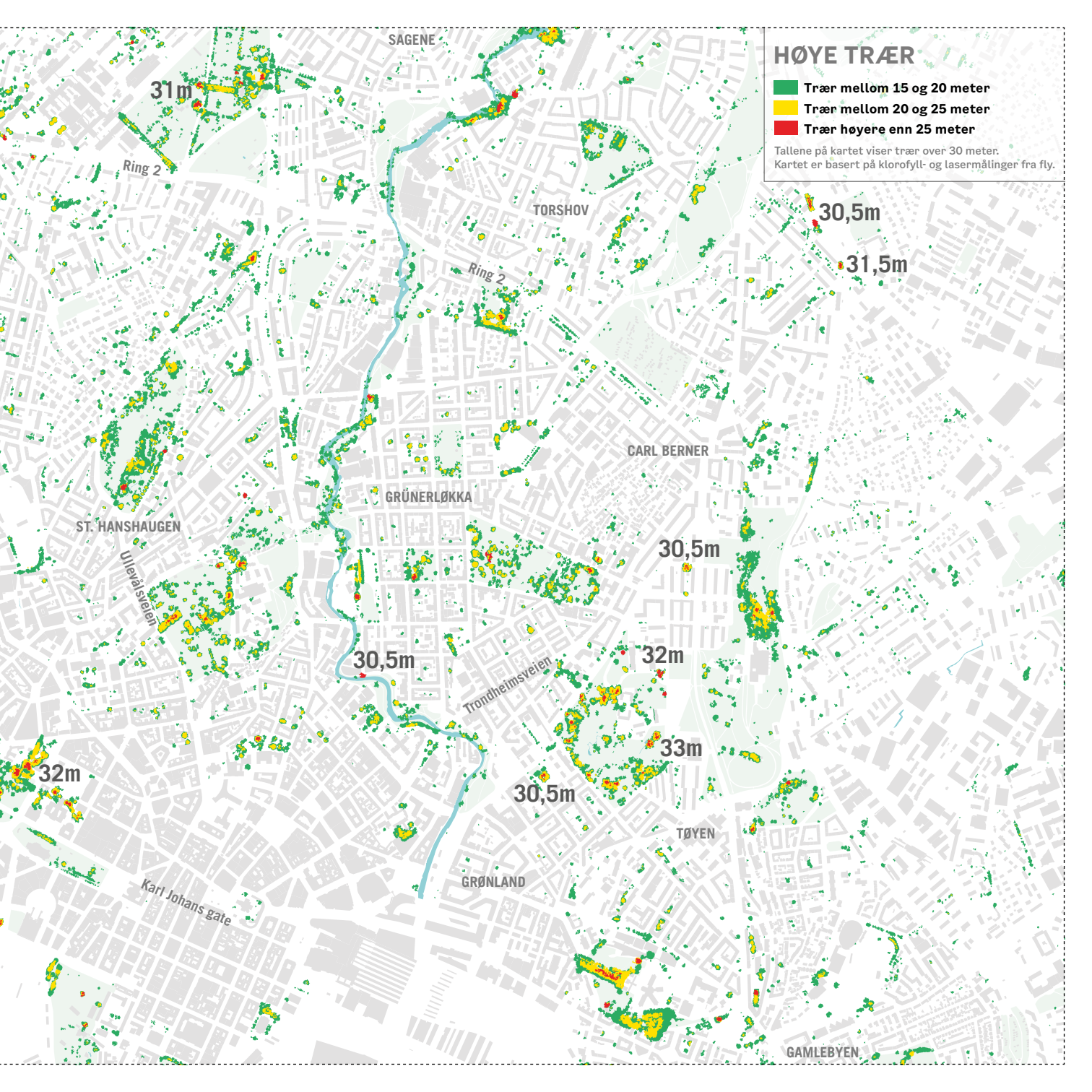
Fredningsår: 1953

Til høyre: "Gråbrødre-eika" på Montebello er trolig Oslos eldste og tykkeste tre. Med en stammeomkrets på ca. 8 meter og en alder på 5–600 år, er dette en virkelig veteran og en levende skulptur. Beholderne som henger på stammen er satt opp for å fange og registrere sjeldne insektarter. Edvard Munch hadde sitt atelier like ved. Katten til høyre holder vakt.

Treet er regulert til bevaring og beskyttet av forskrift om utvalgte naturtyper (hule eiker) etter naturmangfoldloven.

Over: Samklang mellom søylepoppet og nyklassisisme på Fredensborg.

Til høyre: Tre og kirke lenge forenet på Fagerborg.

Sentrumsnære "skoger" er en stor verdi for byen. Når man går gjennom Fængselsparken i Gamlebyen, føles det nesten som man er på tur i skogen. Om lag 15 ulike fuglearter hekker årlig her. I forbindelse med gjenåpning av Hovinbekken vil trær måtte felles.

INDIVIDER

Nord-Europas eldste tempeltre i Botanisk hage

Valnøtt i Birkelunden med en tung, utstrakt arm

“Eika” langs Akerselva som egentlig er en bøk

Kjærlighet i skyggen av en tett blodbøk-krone i Hydroparken

Trollsk hengebøk i Dronningparken

Urokkelig tre i Gabels gate på Frogner

Den mystiske "Maridalseika" med fire stammer og et rom å stå i

Merkelig furu i Camilla Colletts vei, siste rest av Uranienborgskogen

Trær elsker kulde,
i den grad trær kan elske
(får vi aldri vite).
Hengebjørka henger ikke
med hodet, men sover seg
gjennom vinteren,
i den grad trær kan sove
(får vi aldri vite).

Til høyre: Hengebjørk med nysnø på Ekebergsletta. Det er mye man kunne sagt om vinterdendrologi, men noen ganger må fakta gi tapt for skjønnhet.

BOTANISK AVENY MED NORGES MEST OMFATTENDE BEPLANTNING

Dronning Eufemias gate er hovedgaten i Bjørvika. Den er 43 meter bred, 750 meter lang og består av trikketrasé, kjørefelt, kollektivfelt, tosidig sykkel felt, romslige fortau og omfattende treplanting. I mai 2014 ble deler av gaten åpnet for trafikk, og de første trærne som ble plantet, var søylekjempetujaer.

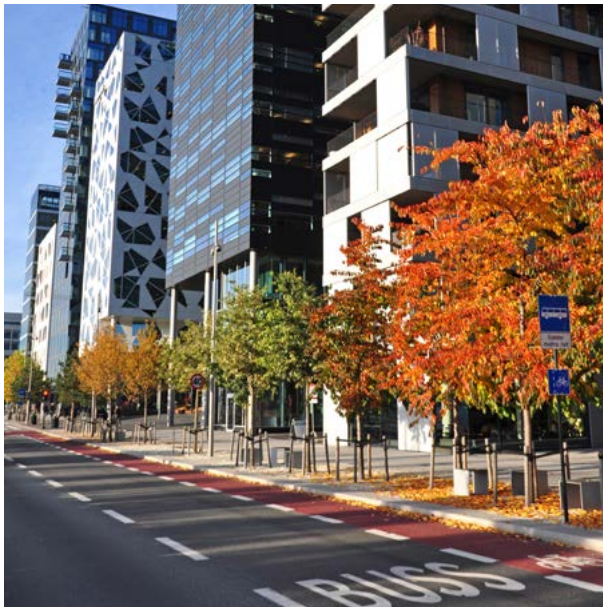
Gaten har 432 trær fordelt på 55 treslag. Trærne ble planlagt som en "geografisk vandring" fra øst mot vest. Trærne øst for Akerselva har opprinnelse i østen, mens trærne vest for Akerselva har sin opprinnelse i vestlige deler av verden. Flere av trærne skal over tid stammes opp slik at de danner tak å gå under. Ved trærne står det benker og skilt med opplysninger om treslag og opprinnelse. I midten av gaten er det et bredt felt med trikkespor, søyleeik, roser og lave hekker.

Mange treslag gjør beplantningen mer robust. Det blir mindre fare for at store deler av trærne rammes av sykdom eller ugunstige vekstforhold. Ved valg av treslag ble det lagt vekt på å finne trær man har erfaring med fra områder med sammenlignbart klima, og som tåler et tøft gatemiljø. Man har prøvd å finne frem til treslag som tåler variasjon i jordas surhetsgrad og som har en viss toleranse for salt. For en del av treslagene er det valgt å plante relativt store størrelser, fordi unge, mindre trær lettere blir utsatt for frostskafer. Risiko for spredning av eksotiske arter til norsk natur er vurdert. Mange av planteslagene er lite utprøvd her i landet, og prosjektet bidrar til å øke kunnskapen om hvilke treslag som kan benyttes i andre prosjekter. De aller fleste trærne i Dronning Eufemias gate har hatt god utvikling. De mystiske treslagene, urtidstre og tempeltre (levende fossiler), kan trekkes frem som gode, utradisjonelle valg av gatetrær. God vekst er det også i tulipantreet, en art som også kan være egnet som et særegent, blomstrende parktre.

Denne siden: Eksempler på treslag som er brukt.

Motstående side: Dronning Eufemias gate med fremtidsbildet nederst og unge trerekker i all sin høstfargeprakt øverst. Trærne bidrar til å dempe solrefleksjonen fra de blanke fasadene.

JURIDISK VERN

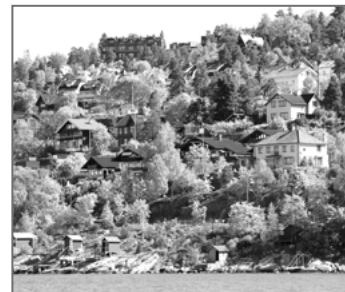
Det er liten tradisjon for juridisk vern av trær. Kun et begrenset antall trær er fredet (øverste nivå for vern). Det første treet som ble fredet i Norge, var eika "Den gamle mester" ved Noresund. Dette skjedde i 1914 etter lov om naturfredning fra 1910, vår første naturvernlov. I Norge er ca. 180 trær og alléer fredet, alle før 1980. I Oslo er ca. 20 trær fredet. Lover som gir rettslig beskyttelse av trær, er blant andre naturmangfoldloven (erstattet naturvernloven i 2009), kulturminneloven, plan- og bygningsloven, naboloven, borettslagsloven og servituttolven. For eksempel er trærne i Birkelunden og alleen på Abilsø nord fredet etter kulturminneloven, som en del av det historiske miljøet. Andre fredningseksempler er Villa Damman og parkkvarialet inntil Slottsparken. Servituttolven gjør det mulig å sikre trær gjennom en avtale mellom treeier og en som har interesse av å bevare treet. En tinglyst servitut overtas av nye eiere. Naturmangfoldloven gir beskyttelse av eiketær. Dette gjelder eiker med stammeomkrets over 200 cm og eiker med stammeomkrets over 95 cm som har hulrom med åpning større enn 5 cm.

Bevaring av trær er nødvendig når byen fortettes.

Eksisterende trær må alltid vurderes helt fra starten av en plan- eller byggeprosess. Dersom trær er regulert til bevaring etter plan- og bygningsloven eller sikret gjennom annen lovgivning, må det søkes om tillatelse til felling. I den senere tid har Oslo kommune benyttet plan- og bygningsloven aktivt for å styrke trevernet, for eksempel gjennom kommuneplanen, småhusplanen og planer for Nordstrand-skråningen. I tilfeller hvor felling skjer i strid med plan, kan Plan- og bygningsetaten vurdere anmeldelse og sanksjoner.

Bedre beskyttelse av trær kan ikke løses med juss alene.

Bevisstheten rundt bytrærnes verdi, og kunnskapen om trær generelt, kan bli bedre blant aktørene i byutviklingen og eierne av trær. Oslo kommune har som hovedregel, at det ikke skal felles store trær på kommunens eiendom, og at det skal gjenplantes minst ett nytt tre dersom felling er nødvendig.

Øverst: Nordstrand-skråningen har reguleringsbestemmelser for vern av trær, med hensikt å ta vare på den grønne "byveggen".

Nederst: Skilt med informasjon om verdifulle eiketær i et boligområde i Oslo, satt opp av borettslag.

Til høyre: "Den gamle mester" står godt synlig langs Krøderfjorden. Eika er en attraksjon med egen parkerings- og rasteplass. Stammeomkrets ca. 9 meter.

Trevennlig fortetting i sentrum. Bevaringsverdige trær ble ivaretatt ved oppføring av boligbygg i et tett bymiljø i Oslo sentrum. Trærne skaper trivsel i uterommet og bidrar til høy arkitektonisk kvalitet. Landskapsarkitekt / arkitekt: Dronninga landskap AS / FuthArk arkitekter.

Trevennlig fortetting i villaområde. Bevaring av tomtas 20 trær som premiss for plassering av ny bebyggelse. Resultatet er et unikt småhusprosjekt.
Landskapsarkitekt / arkitekt: Gullik Gulliksen AS / Lund Hagem arkitekter.

Over: Utomhusplan for Refstadhagen viser hvilke trær som bevares (rød firkant), hvilke som fjernes (rød sirkel i rød firkant) og hvor det plantes nytt (grønne tresymboler).

Til venstre: Ask og alm i Refstadhagen regulert til bevaring. Ved utbygging ble disse og flere andre trær inkludert i prosjektet.

Et stort bøketre på Nedre Grünerløkka ble sikret juridisk gjennom en tinglyst servitut ifm. bystyrets vedtak av tilliggende reguleringsplan for et tilbygg.

Tilbygget er skrådd og stammen beskyttet for å gi treet levelige vilkår i anleggsfasen.

UTVALGTE RETNINGSLINJER / BESTEMMELSER FOR TRÆR I OSLO

Klimastrategi 2022

- Byrådet vil unngå omdisponering og nedbygging av eksisterende grønne arealer.
- Byrådet vil ivareta og utvide bestanden av bytrær.

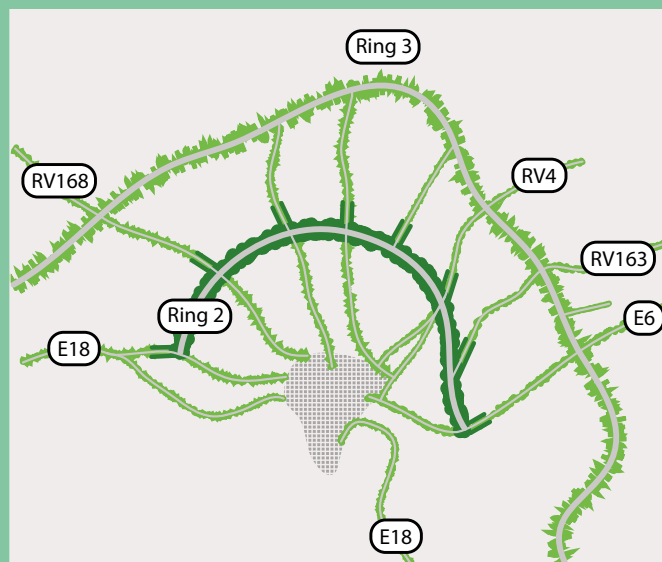
Kommuneplan 2015 (revisjon 2022)

- Ved regulering skal verdifull vegetasjon og trær sikres.
- I byggesonen skal større trær søkes bevart. Større trær defineres som trær med stammeomkrets over 100 centimeter, målt 1 meter over terreng.
- Det bør ikke gjennomføres tiltak som skader større trærers røtter og krone eller reduserer trærnes vekstvilkår (foruten felling av døde eller dokumentert syke trær).
- Langs viktige kommunikasjonsårer angitt på temakartet (T7), skal tiltak plasseres og utformes slik at eksisterende alléer, trerekker og store enkelttrær kan bevares. Langs strekninger hvor det i dag ikke er trær skal det ved større tiltak, så langt det er mulig, plantes trær i allé, trerekker, grupper eller enkeltvis. Det forutsettes at viktige bevaringshensyn samtidig ivaretas. Ved planting av trær langs viktige kommunikasjonsårer skal treplantingsprinsipp og artsvalg vurderes og begrunnes ut fra landskaps-, byrom- og kulturmiljøhensyn (figur A).

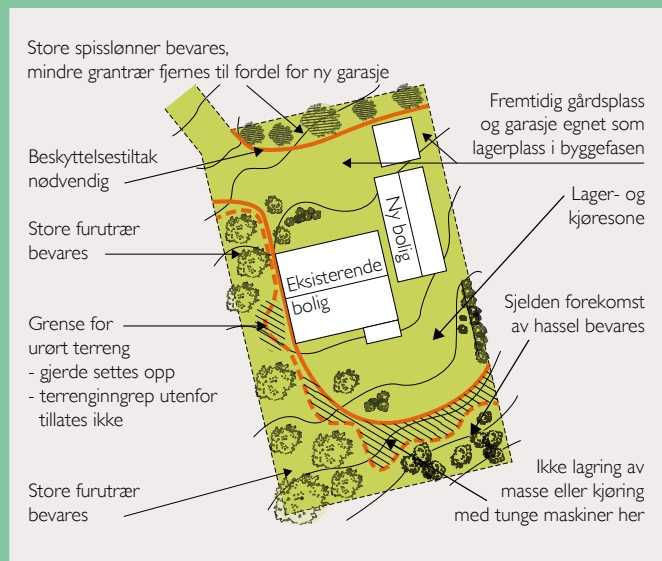
Småhusplan 2013 (revisjon 2022)

- Ny bebyggelse skal plasseres slik at større trær bevares. Med større trær menes trær med stammeomkrets over 90 cm, målt 1 meter over terreng. Det skal avsettes tilstrekkelig plass i plan og dybde til utvikling av rotsystem og krone. Treets rotsone regnes som største omkrets for treets krone. Tiltak eller byggegrøper innenfor denne sonen tillates ikke. (...) Søknad om tiltak skal inneholde marksikringsplan som redogjør for sikring av større trær og terreng i byggeperioden (figur B).

Figur A: Prinsipp for treplanting langs hovedgater i kommuneplan 2015.

Figur B: Eksempel på marksikringsplan for anleggsfasen i et småhusområde.

Å PLANTE ET TRE

Det er ikke så vanskelig å plante et tre. Hvis du planlegger litt i forkant blir resultatet best. Husk at treet skal stå lenge. Kanskje vil du ikke bare plante ett, men flere trær? En kultivert lund som harmonerer i form og farge eller en liten skogfleck med villskap? Ta gjerne en prat med naboen hvis du vil plante nær tomtegrensa. Du kan også sanke nøtter (f.eks. fra eik eller hassel) og frø fra vilt-voksende trær og plante disse. Dette kan både være mer krevende og givende, og du vil være trygg på at du får trær tilpasset vårt klima.

Trær leveres i pottes eller med rotklump. Klumpen sørger for at røttene ikke tørker ut før treet settes i jorda. Trær i pottes eller med rotklump kan i prinsippet plantes fra tidlig vår til sen høst, når det ikke er frost i bakken.

Hagesentre og planteskoler hjelper deg. Personalet har oversikt over tilgjengelige trær. Mange treslag finnes som kultivarer, dyrket frem med egen-skaper som ikke finnes i naturen. Det er en viss risiko for at plantesykdommer kan følge med trær som er importerte fra utlandet. Oslo kommunes planteskole "Oslo bytrær" på Bogstad dyrker og selger trær for planting i Oslo-området.

Trær kan også stå i pottes utendørs eller på balkong. Jo større potte, desto bedre vekst. Hvis treet leveres i en liten potte, bør det pottes om. Et rimelig alternativ kan være en frostbeskyttende potte i ekspandert polypropylen med diameter 40–60 cm (eller større). I bunnen av potta bør det legges et lag med lecakuler (f.eks. 15 cm). Hvis treet står under åpen himmel og får naturlig regnvann, bør potta ha hull i bunnen, slik at røttene ikke blir stående i vann og råtne.

Norge er delt inn i klimasoner 1 til 8. Jo lavere tall, desto mildere klima og lengre vekstsesong. Det meste av Oslos byggesone ligger i sone 3 eller 4. Områder nær og i marka ligger i sone 5. Dette betyr at du i utgangspunktet kan plante treslag med hardighet (H) 3–8 i Oslo, avhengig av hvor du befinner deg og hvordan lokalklimaet er. En praktmagnolia (H3) vil dog kreve et lunt, solrikt sted i sone 3, mens en rogn (H8) vil trives mange steder. Det kan være lurt å velge et treslag med et relativt høyt hardighetstall. Hardigheten står gjerne på treet du kjøper.

**5 treslag som
tåler litt skygge
og tar liten plass:**

Søylesvartor
Japanlønn
Hjertetre
Selje
Rogn

**5 treslag på
norsk rødliste:**

Fagerrogn
Mandelpil
Villeple
Alm
Ask

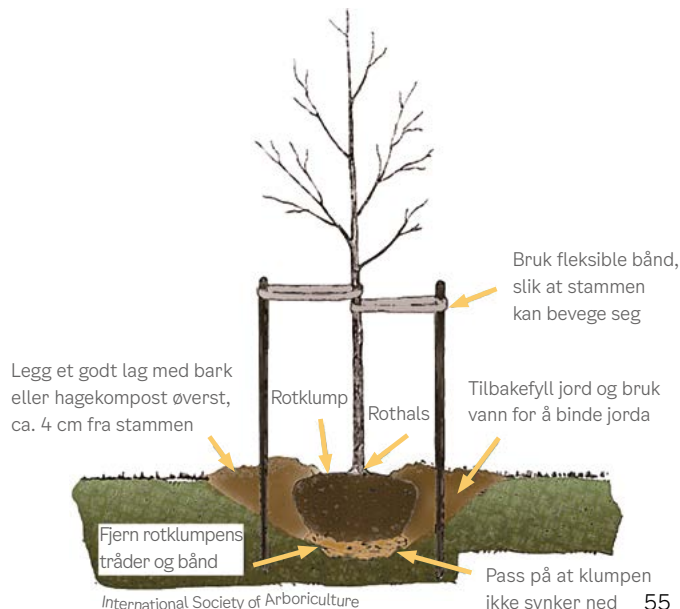
Alm og ask ble i 2021 oppjustert til rødliste-kategori "sterkt truet" etter en kraftig nedgang.

- 1 Finn et bra **sted** å plante treet. Forestill deg hvordan treet vil passe inn i omgivelsene og sammen med annen vegetasjon når det blir større. Velg et egnet treslag med tanke på tilgjengelig plass (bredde/høyde), lysforhold og hva du ønsker å oppnå med treet.
- 2 Avgjør om du vil **kjøre** en liten eller større utgave av treslaget (angis med stammeomkrets). Hør med planteskoler og hagesentre om hva som er tilgjengelig. Hvis du kjøper et større tre, vil det gi et umiddelbart resultat, men er dyrere og kan kreve hjelp til transport og utplanting.
- 3 **Grav** et hull som er 2–3 ganger så bredt som potta/rotklumpen. Løsne jorda i hullet, slik at røttene lettere kan strekke seg ned og til siden. Hvis du støter på fjell el. vurder en annen plassering av treet. Fjern potta eller bånd fra rotklumpen og prøv forsiktig å rette ut røtter som er snurret rundt klumpen. **Plant** treet i samme dybde som det stod i potta/rotklumpen. Litt av rothalsen bør være synlig over bakken (se figur).

OBS!

Trær må ikke plantes for dypt.
For dyp planting er en av de viktigste årsakene til at unge trær ikke klarer seg. Røtter dypt i jorda får verken nok vann eller oksygen.

- 4 Sjekk at treet står rett. **Tilbakefyll** hullet halvveis med jord og vann litt. Hvis vannet ikke renner bort, vurder en annen plassering av treet. Litt plantejord kan blandes i jorda som fylles tilbake. Pakk jorda for å unngå luftlommer. Sjekk at treet står støtt og ikke synker. Tråkk forsiktig til rundt stammen. Vann treet skikkelig og strø litt dekkbark rundt, men ikke helt inntil stammen.
- 5 Vurder å gi treet **støtte og stammevern** for beskyttelse mot vind, gressklipper og vanderen. Støtten bør fjernes etter 2–3 år, da den kan redusere treets egen-stabilitet.
- 6 **Vann** treet jevnlig den første vekstsesongen. Under dager med ekstrem varme og tørke bør treet vannes nesten daglig. Vent noen år med eventuell beskæring og gjør det med varsomhet. Fortsett å gi treet ditt tilsyn og omsorg.

A Nuthatch bird with a black cap and a body covered in black and white speckles is standing on a ground covered with dry, brown autumn leaves. The background is a soft, out-of-focus yellow, suggesting sunlight filtering through trees. A dark green speech bubble is positioned to the right of the bird.

Trær vokser sakte, og det kan gå en stund før vi tar det nye treet ditt i bruk som sitteplass, skjulested eller matfat. Og når treet begynner å lage blomster, frukt, frø eller nøtter (nam!) er det starten på et langvarig forhold mellom treet ditt og oss.

Krrrrreh!

Nøttekråka vasser i (tyrkiske) hasselnøtter, som den elsker i Botanisk hage.

FINE TRESLAG FOR POLLINERENDE INSEKTER, FUGLER, DYR... OG FOLK

TRESLAG	HØYDE	TREETS GODSAKER	EGENSKAPER
Sommereik	20–25 m	Nøtter	Misliker konkurranse fra andre trær
Hengebjørk	20–25 m	Rakler	Vil ha godt med lys og vann
Spisslønn	20–25 m	Blomsternektar	Tåler kun lett beskjæring
Svartor	10–20 m	Rakler og konglefrø	Tåler litt skygge og vannrik jord
Søtkirsebær	10–15 m	Bær og blomsternektar	Vil ha drenert jord
Hegg	10–15 m	Bær og blomsternektar	Tåler litt skygge og vannrik jord
Rogn	7–12 m	Bær og blomsternektar	Ganske fleksibel
Pære	5–10 m	Frukt og blomsternektar	Vil ha en lun, lys plass
Selje	5–10 m	Blomsternektar	Fleksibel, men vil ha godt med lys
Rognasal	5–10 m	Bær og blomsternektar	Vil ha godt med lys
Hagtorn	4–6 m	Bær og blomsternektar	Vil ha godt med lys
Hassel	4–6 m	Nøtter og rakler	Flerstammet
Plomme	2–5 m	Frukt og blomsternektar	Vil ha godt med lys og drenert jord

Alle er opprinnelig viltvoksende treslag i Norge med unntak av plomme og pære. Plomme kan være dyrket i Norge siden 1000-tallet og pære siden middelalderen, begge er senere forvillet til naturen. Det er vanskelig å skille naturlige og forvillede forekomster av søtkirsebær i norsk natur.

TREPLANTING MOT 2030

Oslotrær er navnet på et kommunalt treplantingsprosjekt.

Det er i dag nesten 150 år siden kommunens første giv for treplanting av byens parker (Christiania beplantningsvesen), 100 år siden den storstilte gatetreplantingen og snart 50 år siden det nasjonale treplantingsåret. Oslotrær-prosjektet er kommunens initiativ til samarbeid med næringsliv og innbyggere for mer plass til trær i byen. Prosjektet skal bidra til at trær får en viktig plass i kommunens arbeid med byutvikling og byggeprosjekter og ikke minst planting av flere trær. For at Oslo skal ha store trær også i fremtiden, er det viktig at det plantes mange trær i de kommende årene. Målet er 100 000 nye trær i løpet av en tiårsperiode.

Prosjektet tester ut nye måter og steder å plante trær på.

Dette gjøres sammen med byens innbyggere, næringsliv, skoler, kommunale etater, bydeler og andre. Trærne som plantes, skal gis best mulige forutsetninger for å vokse og leve, og treplanting skal prioriteres i alle prosjekter der dette er naturlig. De fleste trærne som kommunen selv planter, er dyrket fram på kommunens egen planteskole på Bogstad. Dette er trær som er tilpasset Oslos natur og klima.

Barn og unge inkluderes aktivt. Det arrangeres treplantingsdugnader for skolebarn og sommerjobber for ungdom. De unge planter trær, passer på trær og kartlegger hvor i nærmiljøet det kan bli flere trær. Dette vil forhåpentligvis skape gode mestringsopplevelser, kunnskap og interesse for bynatur. Andre eksempler på aktiviteter som gjennomføres, er Treets dag, midlertidige skogflekker og grønne byrom i sentrum, åpne treplantingsaksjoner, faglige seminarer og kurs.

På kommunens nettsider kan man registrere trær. Dette gjelder egne trær som er plantet etter 2020. Man kan også se kart over trær som allerede er registrert, og kart som viser alle trærne i Oslo. Hvert eneste tre teller, når man skal gjøre opp regnskapet for Oslos trekronetak.

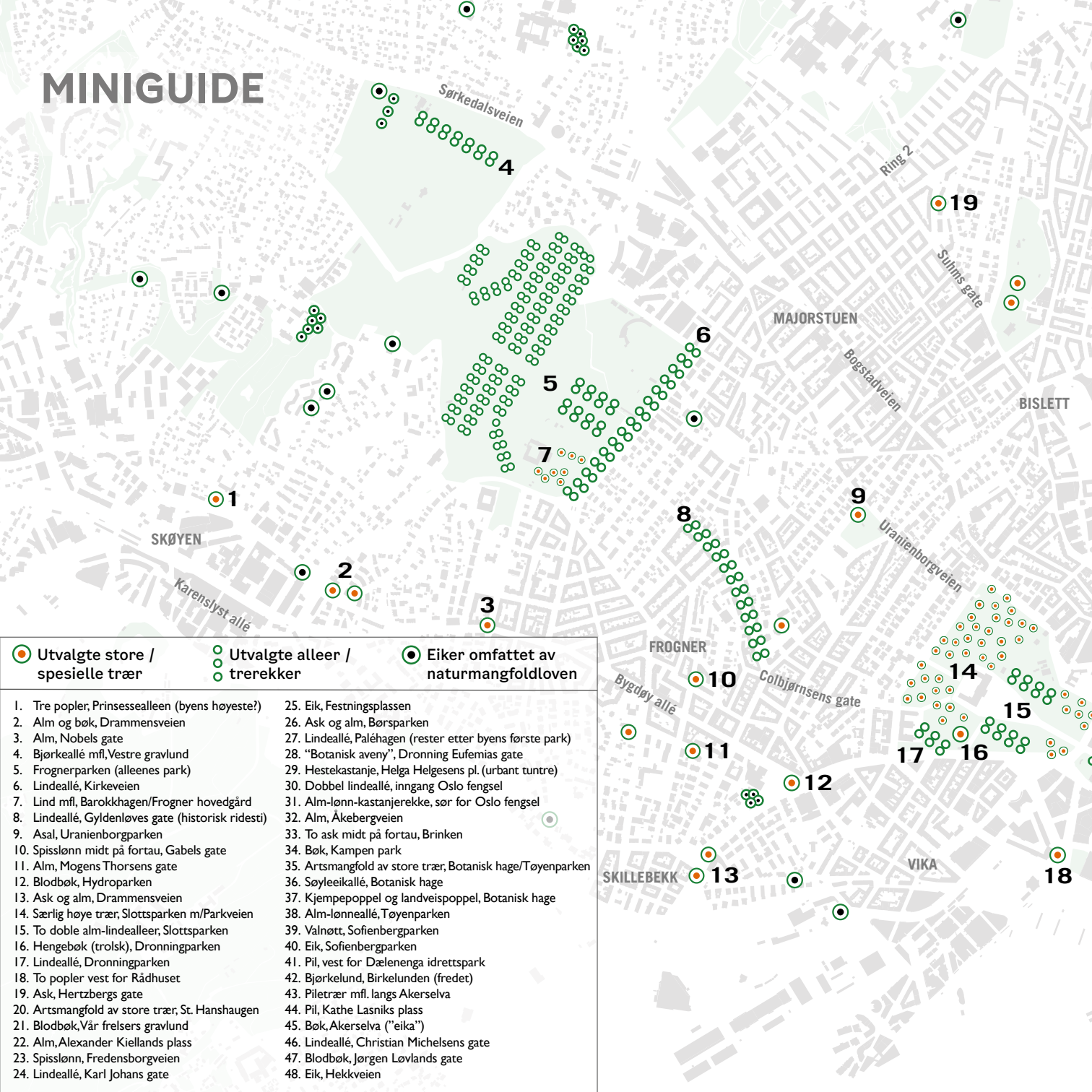
Øverst: Denne eika var ett av 68 trær som skapte et midlertidig grønt byrom foran Deichman i Bjørvika i 2021, før den ble permanent plantet på Ulven.

Nederst: Ett av 100 trær plantet av skolebarn på Bøler mellom skolen og General Ruges vei.

Til høyre: Purung bøk nettopp satt i jorda på Bøler. Nå trenger den omsorg.

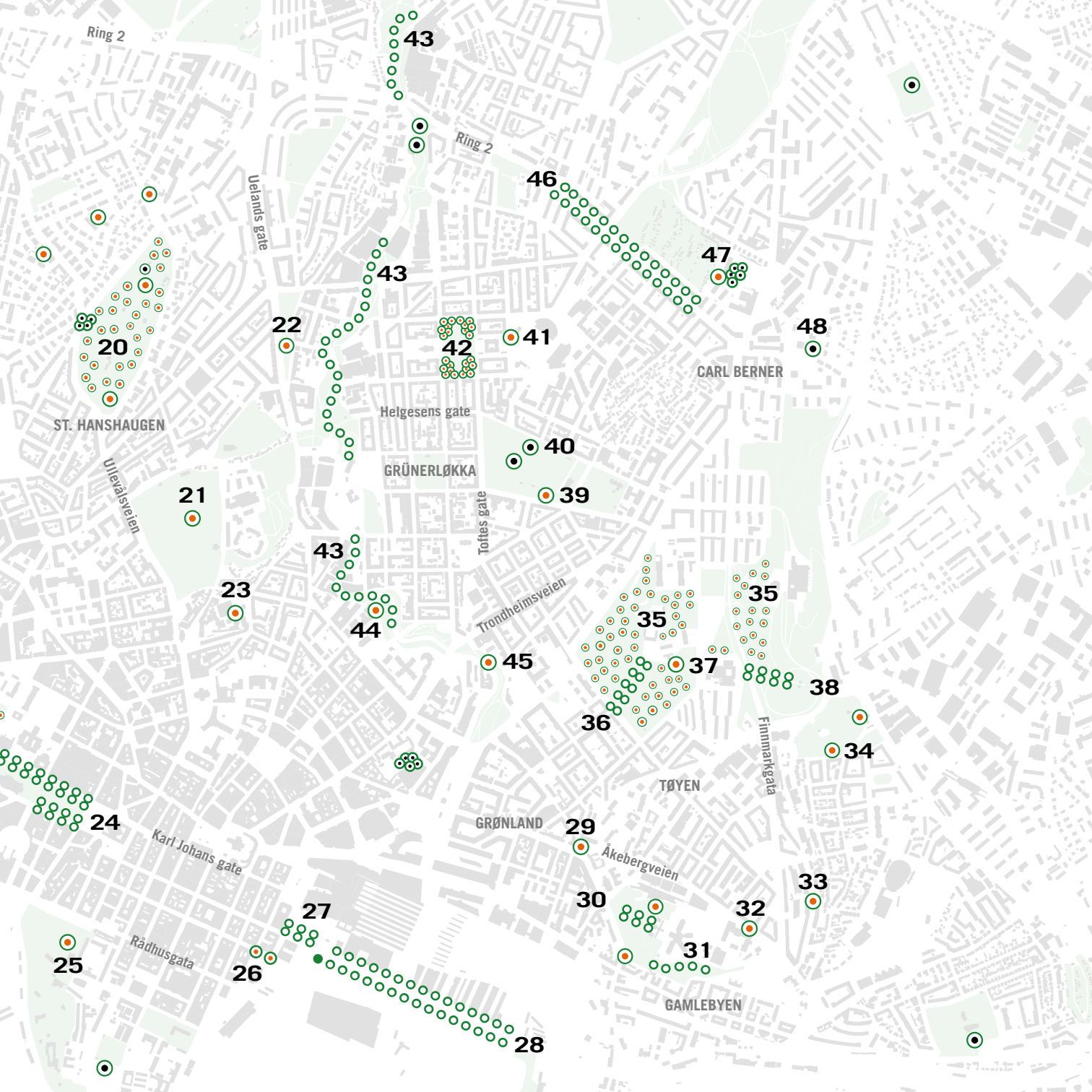

MINIGUIDE

- Utvalgte store / spesielle trær
- Utvalgte alleer / trerekker
- Eiker omfattet av naturmangfoldloven

1. Tre popler, Prinsessealleen (byens høyeste?)	25. Eik, Festningsplassen
2. Alm og bok, Drammensveien	26. Ask og alm, Børsparken
3. Alm, Nobels gate	27. Lindeallé, Paléhagen (rester etter byens første park)
4. Bjørkeallé mfl, Vestre gravlund	28. "Botanisk aveny", Dronning Eufemias gate
5. Frognerparken (alleenes park)	29. Hestekastanje, Helga Helgesens pl. (urbant tuntre)
6. Lindeallé, Kirkeveien	30. Dobbel lindeallé, inngang Oslo fengsel
7. Lind mfl, Barokkhagen/Frogner hovedgård	31. Alm-lønn-kastanjerekke, sør for Oslo fengsel
8. Lindeallé, Gyldenloves gate (historisk ridesti)	32. Alm, Åkebergveien
9. Asal, Uranienborgparken	33. To ask midt på fortau, Brinken
10. Spisslønn midt på fortau, Gabels gate	34. Bok, Kampen park
11. Alm, Mogens Thorsens gate	35. Artsmangfold av store trær, Botanisk hage/Tøyenparken
12. Blodbok, Hydroparken	36. Søyleeikallé, Botanisk hage
13. Ask og alm, Drammensveien	37. Kjempepoppel og landveispoppel, Botanisk hage
14. Særlig høye trær, Slottsparken m/Parkveien	38. Alm-lønneallé, Tøyenparken
15. To doble alm-lindealleer, Slottsparken	39. Valnøtt, Sofienbergparken
16. Hengebok (trolsk), Dronningparken	40. Eik, Sofienbergparken
17. Lindeallé, Dronningparken	41. Pil, vest for Dælenenga idrettspark
18. To popler vest for Rådhuset	42. Bjørkelund, Birkelunden (fredet)
19. Ask, Hertzbergs gate	43. Piletrær mfl, langs Akerselva
20. Artsmangfold av store trær, St. Hanshaugen	44. Pil, Kathe Lasniks plass
21. Blodbok, Vår frelsers gravlund	45. Bok, Akerselva ("eika")
22. Alm, Alexander Kiellands plass	46. Lindeallé, Christian Michelsens gate
23. Spisslønn, Fredensborgveien	47. Blodbok, Jørgen Løvlands gate
24. Lindeallé, Karl Johans gate	48. Eik, Hekkveien

Vinterlandskap
Carl Kjelsens vei, Korsvoll

Besøksadresse: Vahls gate 1, 0187 Oslo
Postadresse: Boks 364 Sentrum, 0102 Oslo
Telefon: 23 49 10 00

Internett: www.oslo.kommune.no/pbe
E-post: postmottak@pbe.oslo.kommune.no